

***Badanie klimatu biznesowego w Polsce
w ramach
EUROCHAMBRES European Economic Survey 2007***

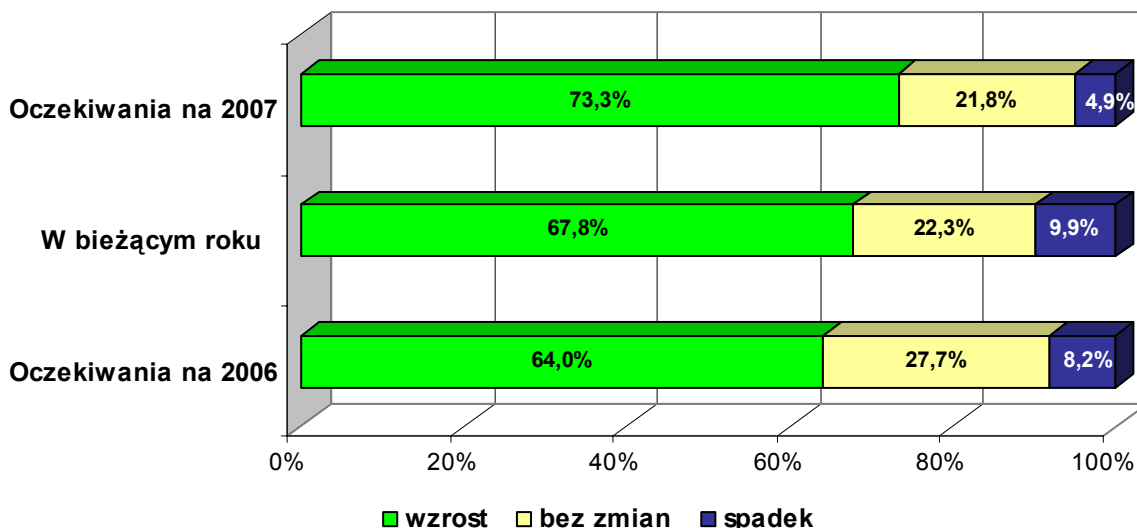
Informacje na temat badania

W tegorocznej edycji badania European Economic Survey, którą przeprowadzono we wrześniu i październiku br., 2222 przedsiębiorców z całej Polski wypowiedziało się w ankiecie na temat wyników swoich firm za miniony rok oraz perspektyw dla sprzedaży, zatrudnienia i inwestycji w roku 2007; oceniali także bieżące warunki dla działalności gospodarczej, jak również podawali swoje oczekiwania na rok przyszły.

Co rok Krajowa Izba Gospodarcza bada nastroje wśród przedsiębiorców we wszystkich regionach Polski, podczas gdy narodowe izby gospodarcze w innych krajach europejskich zadają te same pytania przedsiębiorcom w swoich krajach. Zbiorcze rezultaty dla wszystkich regionów Europy są zestawiane i prezentowane przez Europejskie Stowarzyszenie Izb Przemysłowo-Handlowych EUROCHAMBRES w Brukseli w grudniu każdego roku.

Warszawa, grudzień 2006

Wykres 1. CAŁKOWITE OBROTY

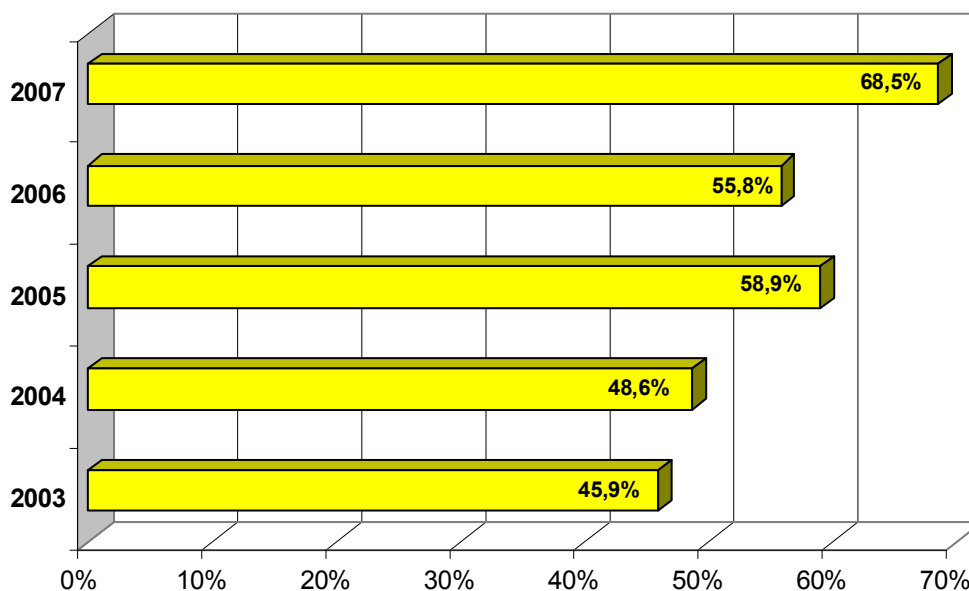

Jak uwidacznia górny słupek na wykresie 1, blisko $\frac{3}{4}$ badanych firm (73,3%) oczekuje wzrostu swoich obrotów w roku przyszłym.

Porównanie oczekiwań sprzed roku (dolny słupek) z oczekiwaniami w tegorocznym badaniu (górny słupek) wskazuje na wzrost optymizmu firm co do spodziewanych obrotów w kolejnym roku.

Środkowa część wykresu ilustruje wyniki, jakie odniosły firmy za miniony rok: 67,8% firm odnotowało wzrost obrotów wobec niecałych 10% firm, którym obroty zmalały.

Wykres 2. WSKAŹNIKI PRZEWDYWAŃ* na lata 2003-2007 - OBROTY W FIRMACH

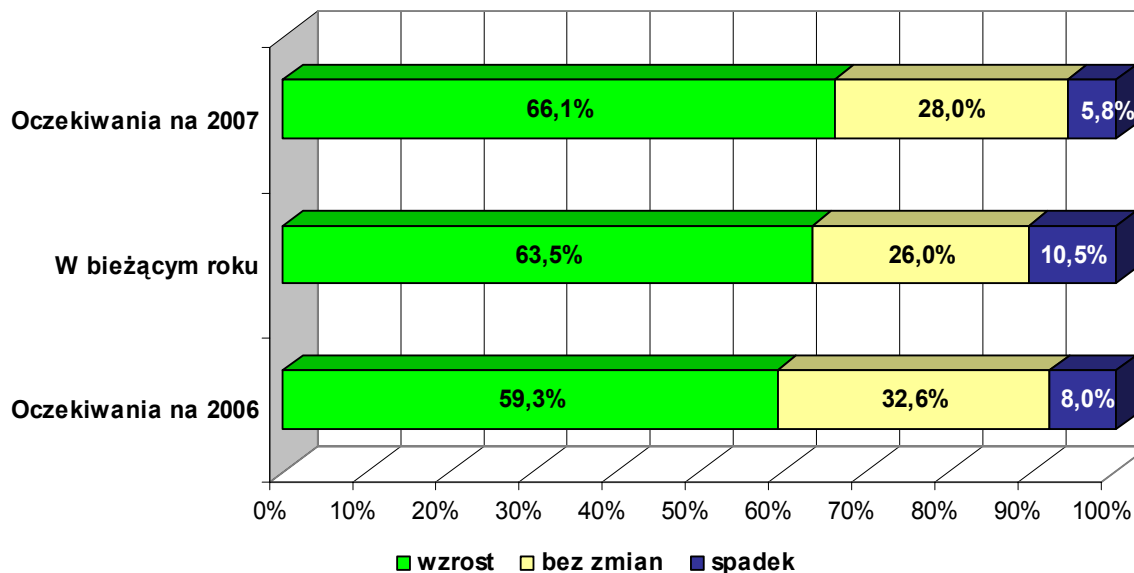

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących wzrost obrotów w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi spadek obrotów

Na wykresie 2 zestawione zostały wskaźniki przewidywanych na rok następny obrotów, jakich spodziewały się firmy w kolejnych badaniach począwszy od 2002 roku. Słupek najniższy pokazuje poziom oczekiwań na 2003 rok, jaki miały firmy w badaniu przeprowadzonym w 2002 roku, tj. jaka była procentowa przewaga firm oczekujących wzrostu obrotów nad firmami przewidującymi spadek swoich obrotów.

Zestawienie uwidacznia trend wzrostowy poziomu optymizmu w oczekiwaniach firm na kolejne lata. Środkowy słupek odzwierciedla skok optymizmu oczekiwań na 2005 rok wyrażonych przez firmy w badaniu w 2004 roku, co było najprawdopodobniej związane z przystąpieniem Polski do UE i otwarciem się rynków krajów Unii na polskie towary.

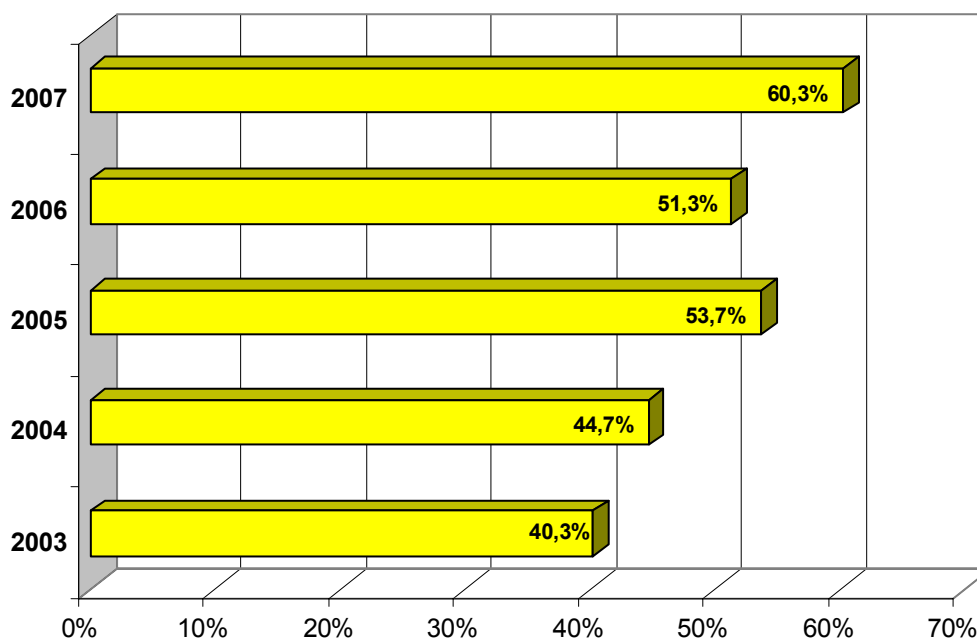
Wykres 3. SPRZEDAŻ KRAJOWA

Ponad 66% badanych firm przewiduje wzrost sprzedaży krajowej w 2007 roku wobec niecałych 6% firm, które liczą się ze spadkiem tej sprzedaży (słupek górny na wykresie 3). Porównanie oczekiwań firm na 2007 rok (słupek górny) z oczekiwaniami firm sprzed roku (dolny słupek) wskazuje na wyraźny wzrost optymizmu co do sprzedaży krajowej.

W wynikach za mijający rok (środkowy słupek), w którym 63,5% firm zanotowało wzrost sprzedaży krajowej, widać wzrost popytu krajowego, którego brakowało w latach poprzednich.

Wykres 4. WSKAŹNIKI PRZEWIDYWAŃ* na lata 2003-2007 – SPRZEDAŻ KRAJOWA

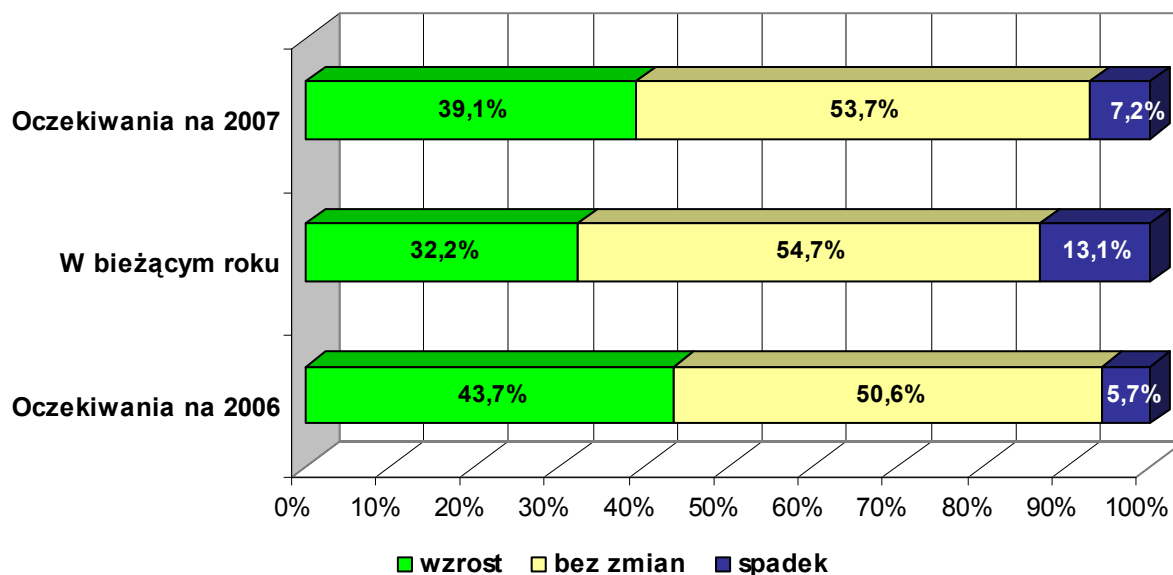

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących wzrost sprzedaży krajowej w kolejnym roku nad firmami przewidującymi jej spadek

Na wykresie 4 zostały zestawione wskaźniki przewidywanej na rok kolejny sprzedaży na kraj, jakiej spodziewały się firmy w kolejnych badaniach począwszy od 2002 roku. Słupki najniższy pokazuje poziom oczekiwań na 2003 rok, jaki miały firmy w badaniu przeprowadzonym w 2002 roku

Zestawienie uwidacznia trend wzrostowy poziomu optymizmu w oczekiwaniach firm w latach kolejnych.

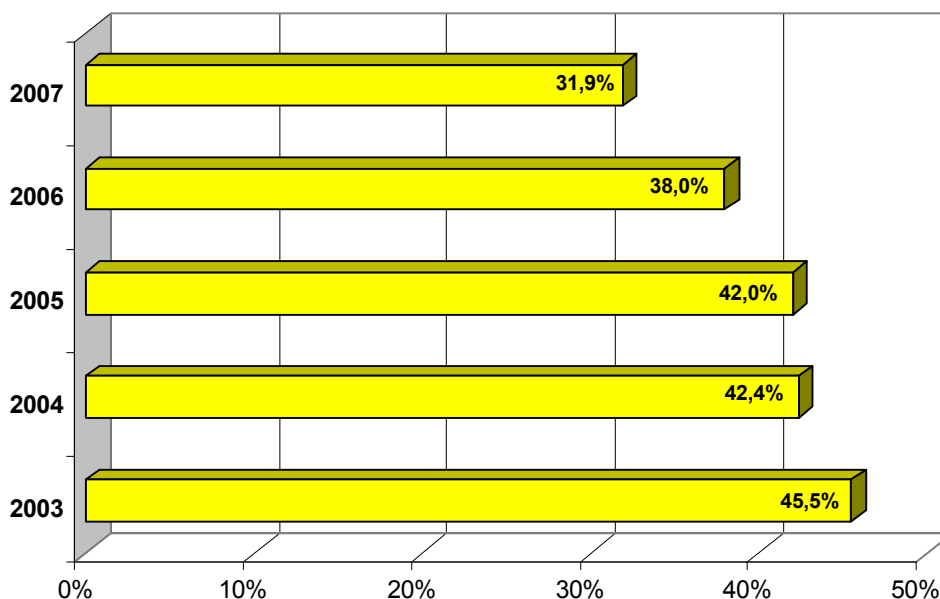
Wykres 5. EKSPORT

W przewidywaniach na rok 2007 (górnny słupek na wykresie 5) widać mniejszą przewagę optymistów nad pesymistami niż w ubiegłorocznej ankiecie (dolny słupek). Wzrost eksportu w roku przyszłym przewiduje 39,1%, a spadek - 7,2% firm. Istotne jest również, iż prawie 54% firm utrzyma poziom eksportu na niezmiennym poziomie.

Prognozy z roku poprzedniego (dolny słupek), kiedy 43,7% firm przewidywało wzrost sprzedaży eksportowej, nie całkiem się sprawdziły. W rzeczywistości, wzrost eksportu w bieżącym roku jest udziałem 32,2% firm, natomiast ponad 13% odczuło jego spadek (środkowy słupek). Spodziewany przed rokiem wzrost eksportu został więc nieco przyhamowany.

Wykres 6. WSKAŹNIKI PRZEWIDYWAŃ* na lata 2003-2007 – EKSPORT

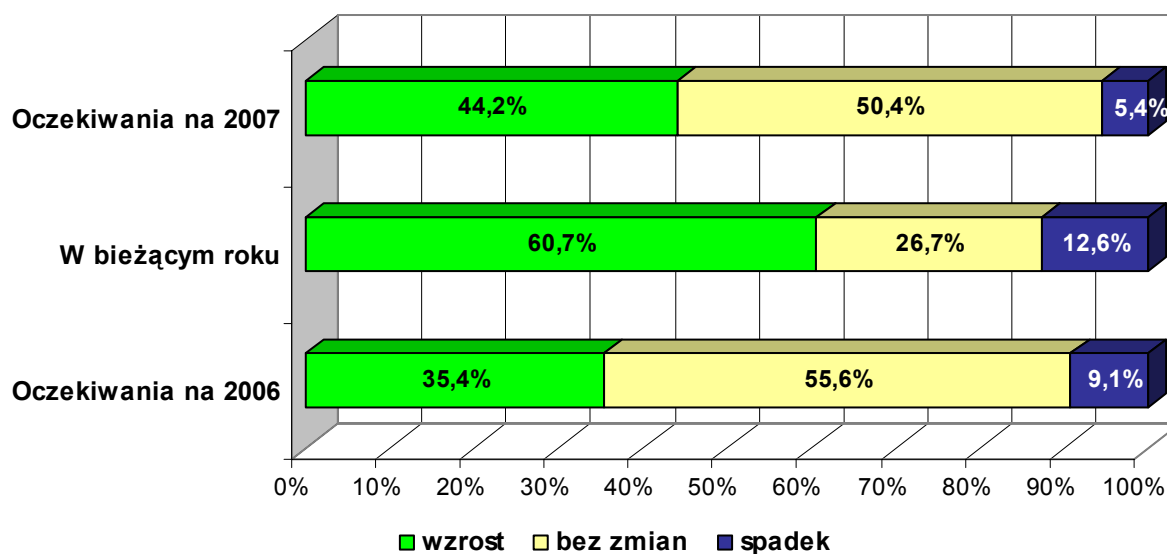

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących wzrost sprzedaży eksportowej w kolejnym roku nad firmami przewidującymi jej spadek

W przeciwieństwie do rosnącego trendu we wskaźnikach oczekiwań przedsiębiorców co do obrotów całkowitych i sprzedaży krajowej w ich firmach, wskaźniki oczekiwań co do eksportu (wykres 6) układają się w trend malejący - porównanie wykresu 6 z wykresami 2 i 4.

Mimo że wskaźnik optymizmu utrzymuje się wciąż na średnim poziomie (przewaga firm spodziewających się w 2007 roku wzrostu sprzedaży eksportowej nad firmami oczekującymi spadku sięga +32%), to widoczne sukcesywne obniżanie się wartości wskaźnika świadczy o powolnym wyczerpywaniu się, przy istniejących uwarunkowaniach, potencjału polskich firm do osiągania coraz lepszych rezultatów w eksporcie.

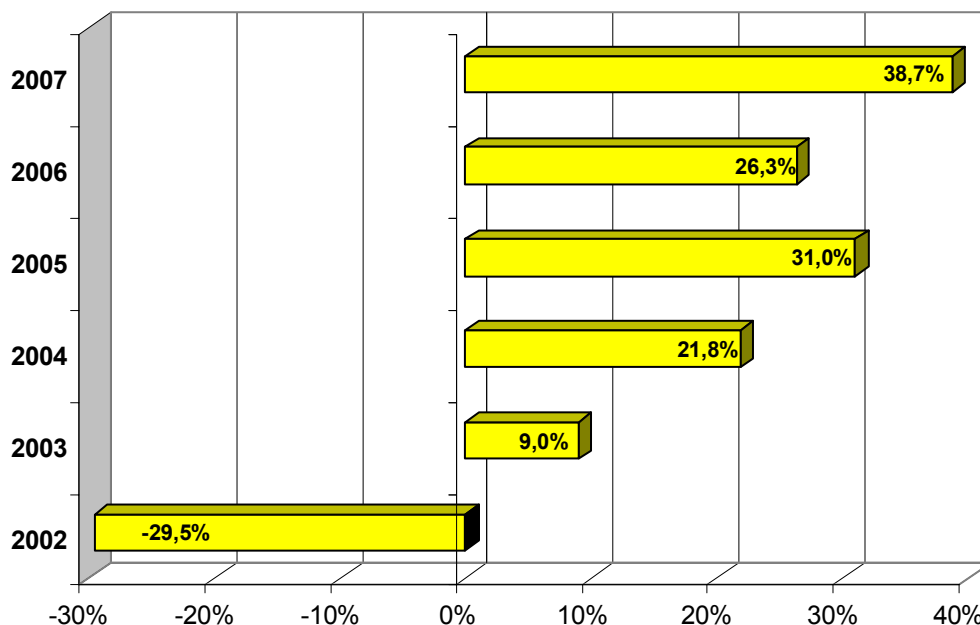
Wykres 7. ZATRUDNIENIE

Jak obrazuje środkowy słupek na wykresie 7, rok 2006 przyniósł wzrost zatrudnienia w ponad 60% badanych firm, podczas gdy ilość zatrudnionych nie zmieniła się w ponad jednej czwartej firm, a zredukować personel musiało niemal 13% firm.

W przeciwieństwie do umiarkowanego optymizmu w przewidywaniach zeszłorocznych (dolny słupek), w aktualnym badaniu wyraźnie większy odsetek firm przewiduje zatrudnianie nowych pracowników w roku 2007: 44,2% (górny słupek). Przewaga firm planujących zwiększać zatrudnianie nad tymi, które będą redukować personel w roku następnym, wzrosła w tym roku do poziomu ok. +39%, w porównaniu z ok. +26% w badaniu poprzednim.

Wykres 8. WSKAŹNIKI PRZEWDYWAŃ* na lata 2003-2007 – ZATRUDNIENIE

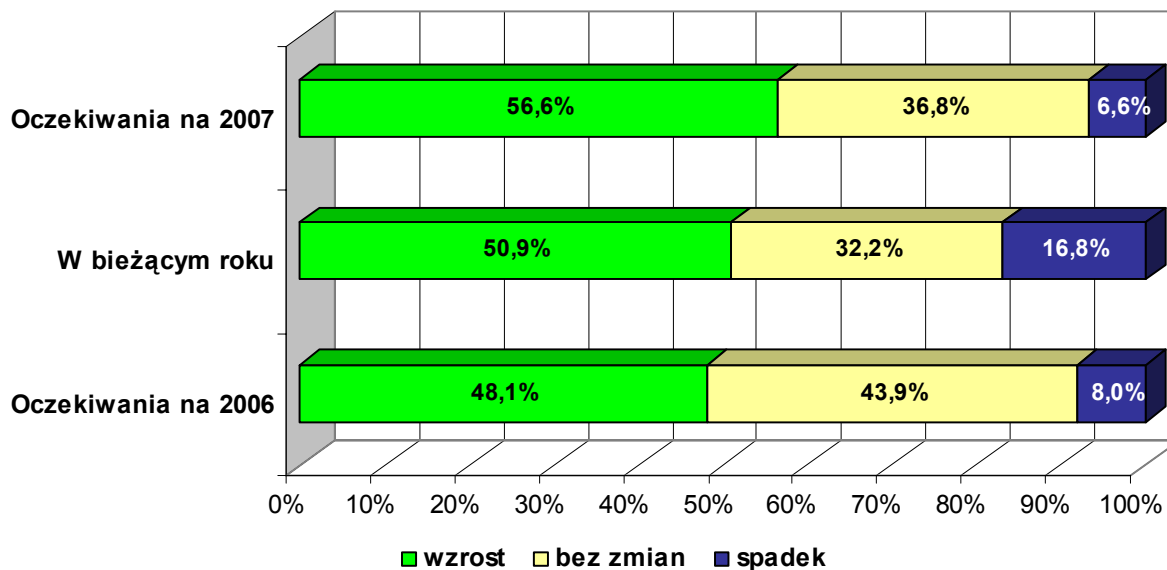

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących zwiększyć zatrudnienie w kolejnym roku nad firmami przewidującymi redukcję zatrudnienia.

Wykres 8 uwidacznia, jak wskaźnik planowanego na następny rok zatrudnienia zmieniał się w polskich firmach z silnie ujemnego (-29,5% w 2001 roku, kiedy firmy musiały ograniczać koszty i restrukturyzować się, aby przetrwać spadek koniunktury oraz sprostać wyzwaniom rosnącej konkurencji) na dodatni wynoszący +9% w planach zatrudniania na 2003, aż do silnie dodatniego tj. +38,7% przewagi firm planujących przyrost kadr w 2007 roku nad planującymi ich redukcję.

Optymistyczne prognozy na 2007 rok, jeśli chodzi o obroty, sprzedaż krajową i eksport, wskazują na to, iż firmy będą chciały nadal zatrudniać i rosnący trend we wskaźnikach zatrudnienia będzie się na razie utrzymywał, co rokuje na zmniejszanie się poziomu bezrobocia w Polsce. Chęć firm do zatrudniania hamowana będzie jednakże nadmiernymi, zdaniem pracodawców, pozapłacowymi obciążeniami pracy, rosnącą presją na wysokość wynagrodzeń oraz niedoborem wykwalifikowanej kadry w niektórych sektorach.

Wykres 9. INWESTYCJE

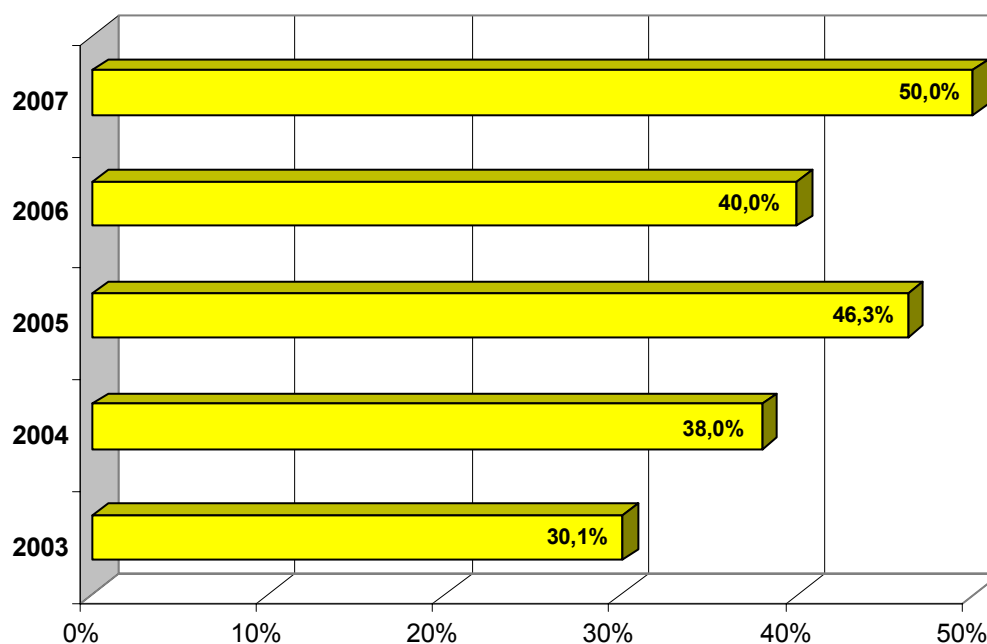

W badaniu ubiegłorocznym ponad 48% firm przewidywało wzrost inwestycji w roku 2006 (dolny słupek na wykresie 9), co sprawdziło się w rzeczywistości, gdyż w bieżącym roku wzrost nakładów inwestycyjnych odnotowało prawie 51% ankietyowanych firm (środkowy słupek).

Na przyszły rok wzrost poziomu inwestycji w swoich firmach przewiduje 56,6% ankietyowanych, a tylko 6,6% firm zmniejszy poziom inwestowania (górny słupek), co daje zadowalający wskaźnik przewagi wynoszący +50%.

Jest to bardzo ważny wynik, bowiem świadczy, iż rzeczywiście ruszają inwestycje w polskich firmach na większą niż dotąd skalę.

Wykres 10. WSKAŹNIKI PRZEWIDYWAŃ* na lata 2003-2007 – INWESTYCJE

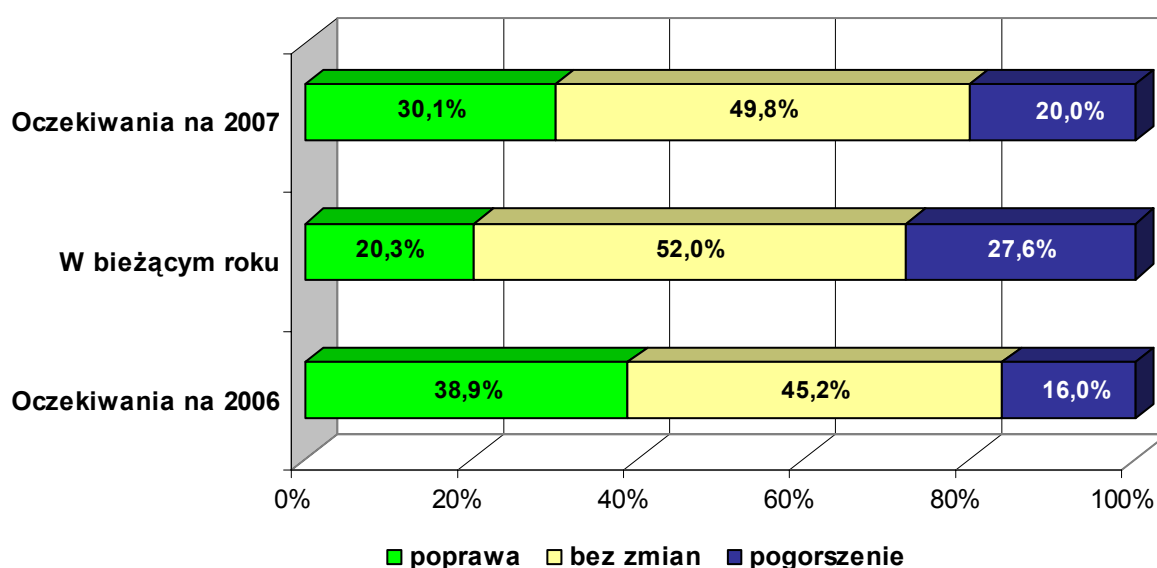

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących wzrost inwestycji w kolejnym roku nad firmami przewidującymi zmniejszenie nakładów inwestycyjnych.

Zobrazowany na wykresie 10 stale rosnący trend we wskaźnikach przewidywanych inwestycji w polskich firmach, zebranych z badań w latach od 2002 do 2006, skłania do optymizmu, iż tak długo wyczekiwane inwestycje wejdą wreszcie na poziom umożliwiający utrzymanie tempa wzrostu gospodarczego na dostatecznie wysokim poziomie. Polska gospodarka musi rozwijać się w wysokim tempie, aby mogła dokonać się jej przemiana na bardziej nowoczesną i innowacyjną. Tylko „ucieczka do przodu” pozwoli sprostać konkurencji światowej oraz zapewnić stabilność rozwoju.

Wysiłki firm powinny być wspierane przez sprzyjającą politykę gospodarczą rządu i z jak najefektywniejszym wykorzystaniem funduszy strukturalnych UE, której programy stawiają coraz bardziej na innowacyjną gospodarkę.

Wykres 11. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

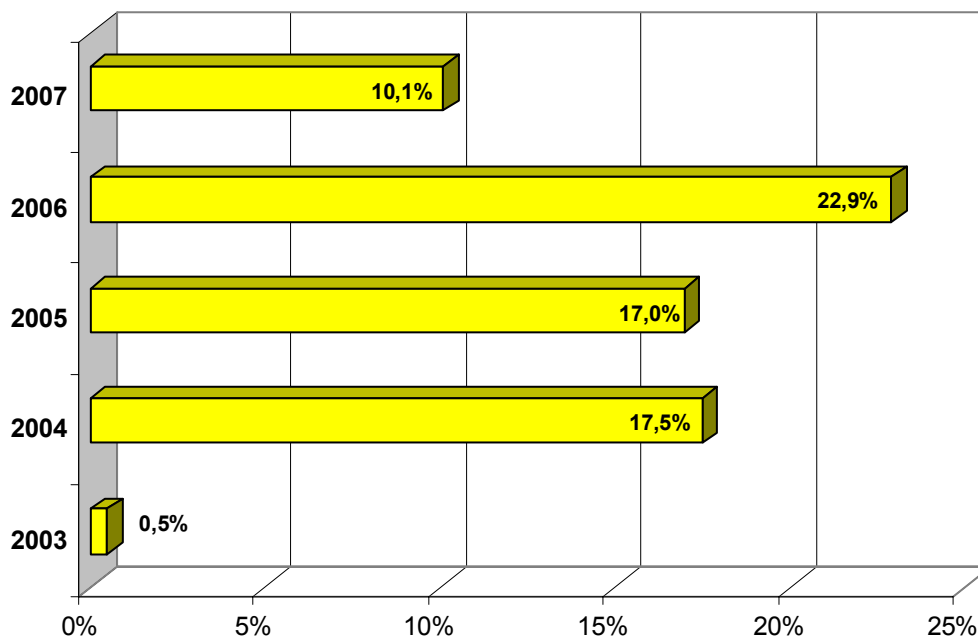
W bieżącym roku tylko co piąty przedsiębiorca stwierdził, iż poprawiły się warunki gospodarowania dla firm (środkowy słupek na wykresie 11), nieco więcej (27,6%) badanych stwierdziło pogorszenie, a ponad połowa (52,0%) nie odnotowała żadnych zmian.

Porównanie ocen za mijający rok (środkowy słupek) z przewidywaniami wyrażonymi w ubiegłorocznym badaniu (dolny słupek), pokazuje, iż rok temu, gdy badaniu towarzyszyła kampania wyborcza, przedsiębiorcy wyrażali nadzieję na realizację adresowanych do nich postulatów wyborczych zawartych w programach startujących partii.

Brak realizacji wielu z tych postulatów widać w raczej umiarkowanych oczekiwaniach, jakie mają firmy na rok 2007 (górny słupek na wykresie 11). Jedynie 30% firm liczy na poprawę otoczenia biznesu; połowa nie spodziewa się żadnych zmian a co piąta firma liczy się z pogorszeniem warunków do gospodarowania.

Oczekiwania co do otoczenia biznesowego wyraźnie odstają od oczekiwań co do planowanych wyników firm. Jak widać, dobra koniunktura w gospodarce nie przekłada się wprost na dobry klimat biznesowy.

Wykres 12. WSKAŹNIKI PRZEWIDYWAŃ* na lata 2003-2007 – WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm przewidujących poprawę w otoczeniu biznesu w kolejnym roku nad firmami przewidującymi pogorszenie warunków prowadzenia firmy.

W przeciwieństwie do wyraźnie zarysowujących się trendów w zestawianych wskaźnikach dotyczących oczekiwanych wyników w firmach na kolejne lata, trudno jest dopatrzeć się wyraźnego trendu w przewidywaniach co do otoczenia biznesowego (wykres 12).

Można natomiast stwierdzić, jak bardzo towarzyszące badaniom w poszczególnych latach wydarzenia kształtowały nastroje przedsiębiorców.

Na wykresie 12 widać brak optymizmu w nastrojach przedsiębiorców w 2002 roku, kiedy to wskaźnik oczekiwań na kolejny- 2003- rok oscylował wokół zera. Na odczucia badanych ogromny wpływ miała recesja na rynkach wielu krajów oraz stagnacja gospodarcza w Polsce. Wtedy to wiele firm musiało szukać zbytu na swoje towary na zupełnie nowych, dotąd nie odwiedzanych rynkach.

Duży skok w oczekiwaniach (wzrost o ok. 17%) na 2004 i 2005 rok wyrażony przez przedsiębiorstwa w kolejnych badaniach wiązał się z wchodzeniem Polski do Unii Europejskiej.

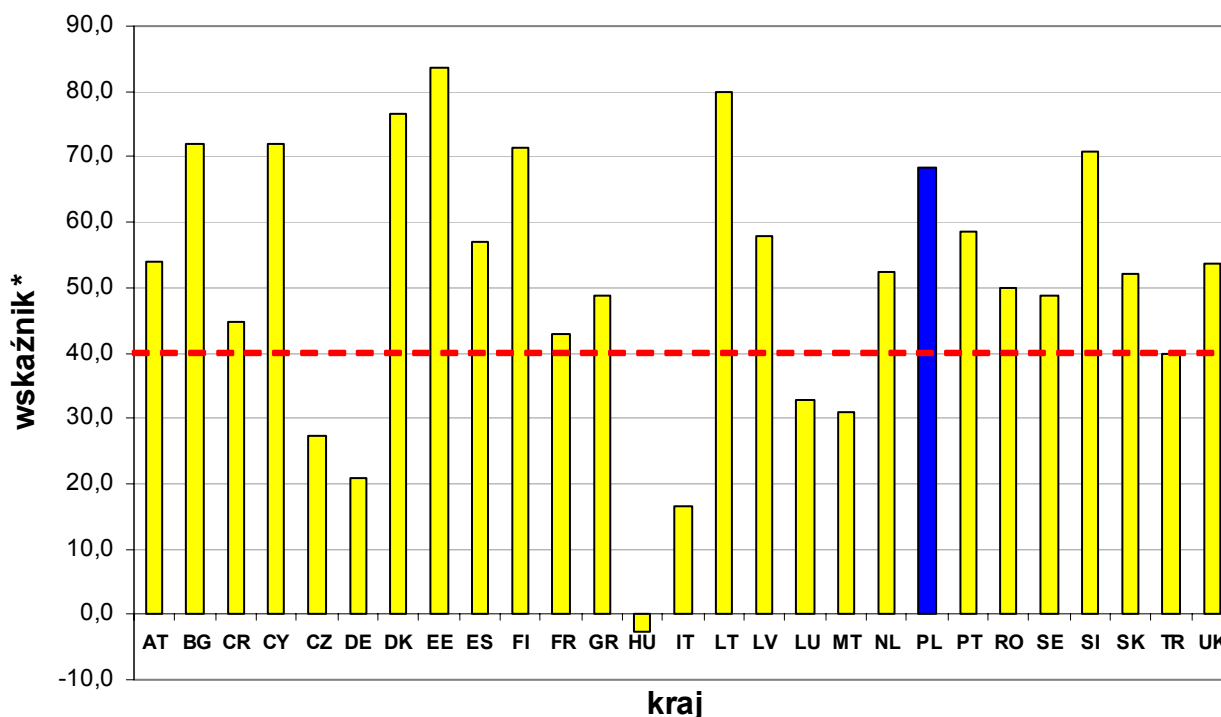
Na dalszy skokowy wzrost oczekiwań, wyrażony w badaniu z jesieni 2005 roku, kiedy firmy przewidywały warunki gospodarowania na 2006 rok, wpływ miały nie tylko korzyści osiągane przez firmy wynikające z członkostwa Polski w UE, ale także kampania wyborcza i przewidywanie rządów koalicji partii PO i PiS, z którymi wiele firm wiązało nadzieje na poprawę otoczenia biznesu.

Skokowy spadek oczekiwań na 2007 rok związanych z otoczeniem biznesu w tegorocznym badaniu jest raczej wyrazem niespełnienia oczekiwań sprzed roku, bowiem niewiele z dawanych wtedy przedsiębiorcom obietnic udało się zrealizować.

Dobre wyniki firm, utrzymująca się koniunktura, zapowiedź strumienia funduszy strukturalnych UE napływających do Polski, zainteresowanie zagranicznych inwestorów – to czynniki które powodują utrzymywanie się przewagi optymistów nad pesymistami w ocenie warunków do gospodarowania w nadchodzącym roku.

Polska na tle innych krajów Europy

Wykres 13. OBROTY

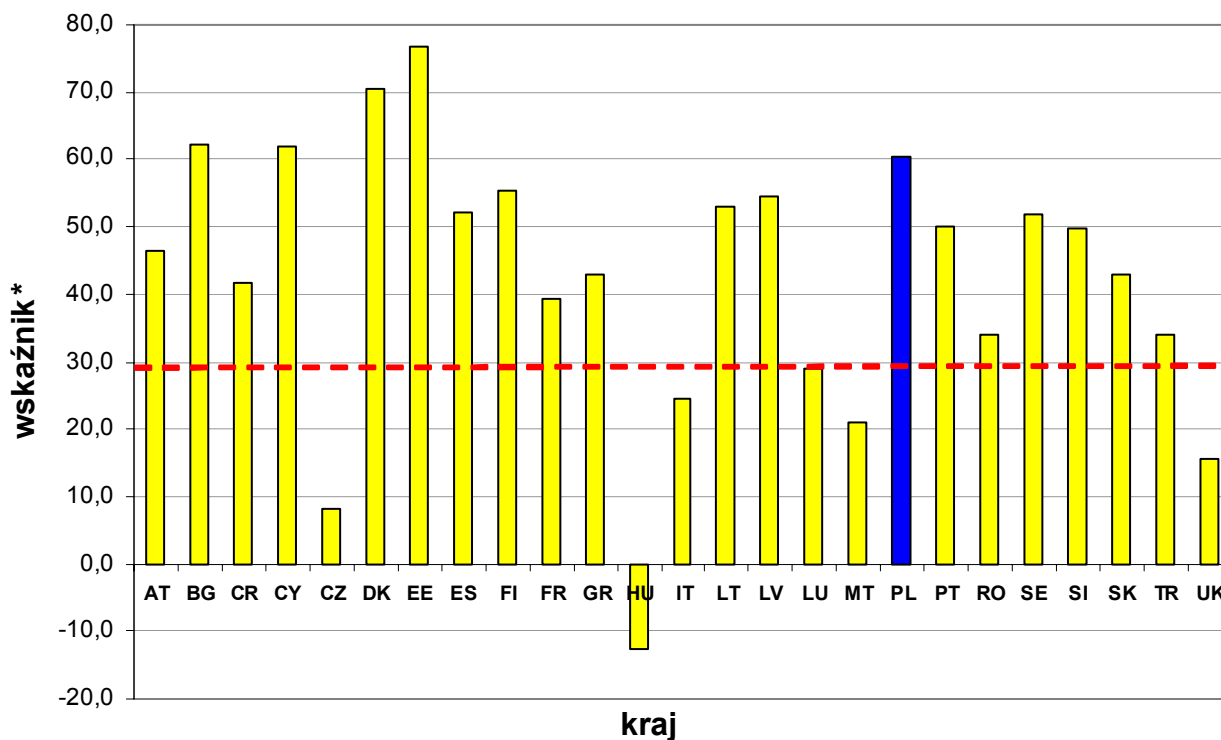

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących wzrost obrotów w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi ich spadek

Z zestawionych na wykresie 13 wskaźników przewidywanych obrotów firm w krajach Europy¹ na nadchodzący 2007 rok widać, iż wskaźniki są dodatnie wszędzie, za wyjątkiem Węgier. Polska jest w grupie krajów (Estonia, Litwa, Dania, Finlandia, Cypr, Bułgaria, Słowenia) z najwyższą przewagą firm oczekujących wzrostu obrotów nad firmami, które przewidują, że ich obroty zmaleją. Spośród gospodarek krajów UE-15 w większości panuje optymizm, większy od średniej z badania, zaznaczonej poziomą przerywaną linią. Wskaźnik poziomu oczekiwań jest wyraźnie mniejszy od średniej (oprócz Węgier z ujemnym wskaźnikiem) we Włoszech, Niemczech i w Czechach.

¹ AT – Austria; BG – Bułgaria; CR- Chorwacja; CY – Cypr; CZ – Czechy; DE – Niemcy; DK – Dania; EE – Estonia; ES – Hiszpania; FI – Finlandia; FR – Francja; GR – Grecja; HU – Węgry; IT – Włochy; LT – Litwa; LV – Łotwa; LU – Luksemburg; MT – Malta; NL – Holandia; PL – Polska; PT – Portugalia; RO – Rumunia; SE – Szwecja; SI – Słowenia; SK – Słowacja; TR – Turcja; UK – Wielka Brytania

Wykres 14. SPRZEDAŻ KRAJOWA

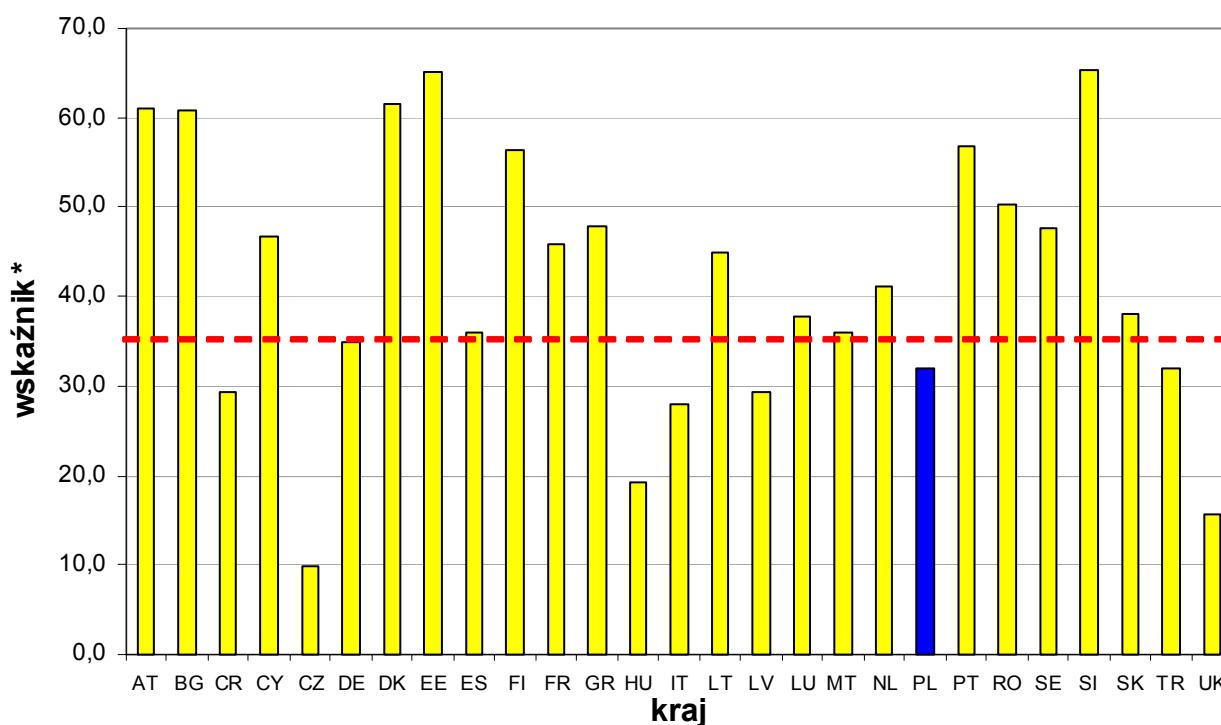

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących wzrost sprzedaży krajowej w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi jej spadek

W tegorocznym badaniu najwyższe wskaźniki oczekiwań co do zbytu towarów i usług na rodzimym rynku na nadchodzący rok mają przedsiębiorcy Estonii, Polski, Cypru, Łotwy, Litwy i Słowenii – spośród nowych członków UE oraz Danii, Finlandii, Hiszpanii, Portugalii, Szwecji i Austrii – spośród krajów piętnastki. Z krajów akcesyjnych lub oczekujących najwyższe oczekiwania mają przedsiębiorcy w Bułgarii.

Przewaga pesymizmu - ujemny wskaźnik oczekiwań, jeśli chodzi o sprzedaż krajową - panuje na Węgrzech, a wyraźnie niższe od średniej (przerywana pozioma linia) mają Czechy i Wielka Brytania.

Wykres 15. SPRZEDAŻ EKSPORTOWA

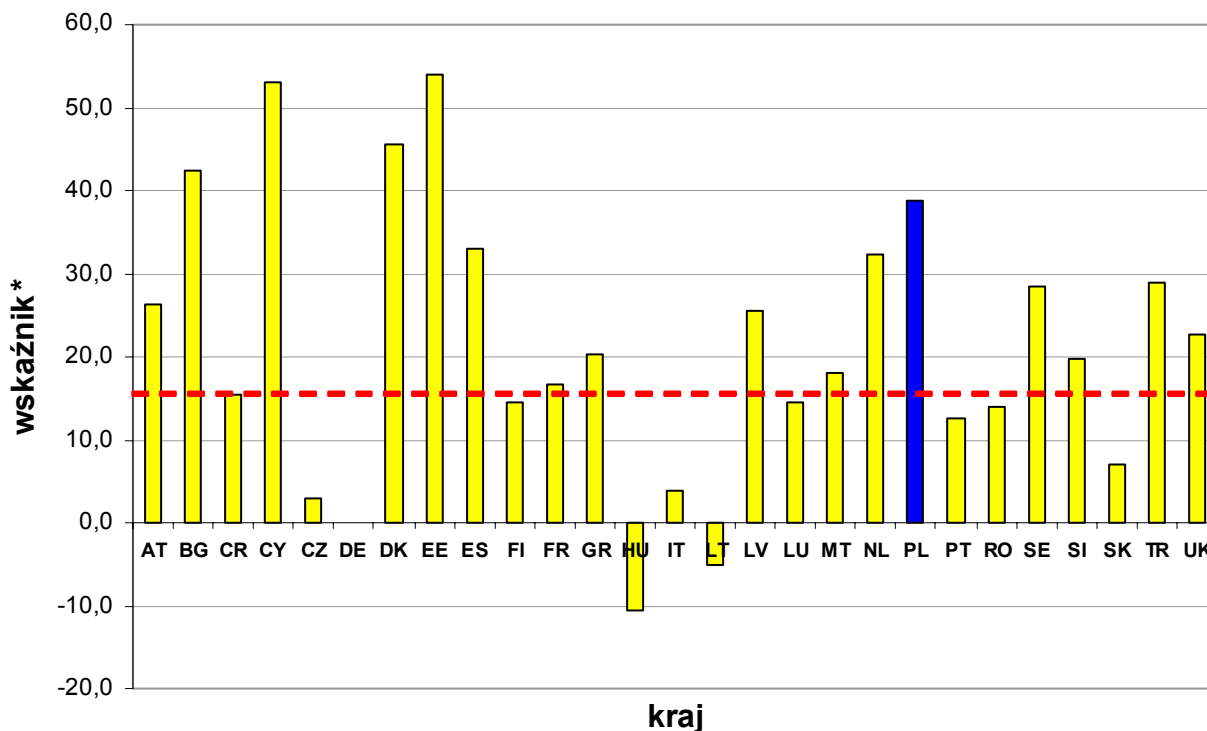
* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących wzrost sprzedaży eksportowej w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi jej spadek

Powyżej przedstawione oczekiwania eksporterów są ogólnie pozytywne, bowiem wskaźniki wszystkich państw są dodatnie, a średnia przewaga firm przewidujących wzrost sprzedaży eksportowej nad przewidującymi spadek wynosi 35% (przerwana pozioma linia na wykresie). Na te dość dobre wyniki wpływ miała utrzymująca się dobra koniunktura w gospodarce europejskiej jak również wzrost popytu na europejskie dobra ze strony szybko rosnących gospodarek, jak Chiny czy Indie.

Najwięcej firm, które zwiększą swój eksport w 2007 roku w stosunku do firm, których eksport zmaleje jest w Słowenii, Estonii, Danii, Austrii i Bułgarii. Najniższym wskaźnikiem oczekiwania odznaczają się Czechy, Węgry i Wielka Brytania.

Oczekiwania polskich eksporterów są na poziomie nieco niższym od średniej ze wszystkich krajów.

Wykres 16. ZATRUDNIENIE

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących wzrost zatrudnienia w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi jego spadek

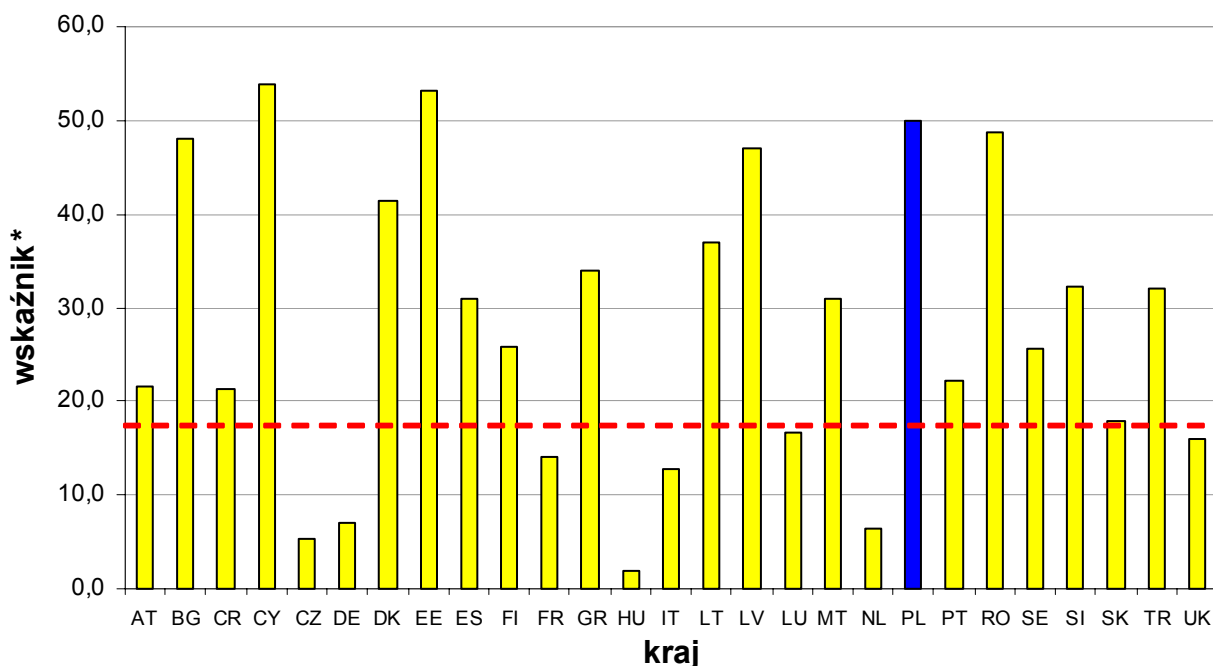
Dobra koniunktura w Europie przyczyniła się do pozytywnych przewidywań na 2007 rok co do rynku pracy. Tylko na Węgrzech i Litwie więcej firm będzie pracowników zwalniać częściej niż zatrudniać.

Największe rynki pracy w UE jak Francja, Hiszpania czy Wielka Brytania mają zdecydowanie dodatni wskaźnik przewidywanego zatrudnienia.

W Niemczech wskaźnik wynosi zero, co oznacza, że tyle samo firm będzie zatrudniać co zwalniać, chociaż bliższa analiza wyników pokazuje, iż zdecydowana większość firm utrzymywając będzie zatrudnienie na niezmiennym poziomie.

W stosunku do średniej z przewidywań wszystkich krajów (pozioma przerywana linia) Polska ma bardzo optymistyczne przewidywania, chociaż wiadomo, że w niektórych sektorach odczuwane są braki wykwalifikowanych kadr.

Wykres 17. INWESTYCJE

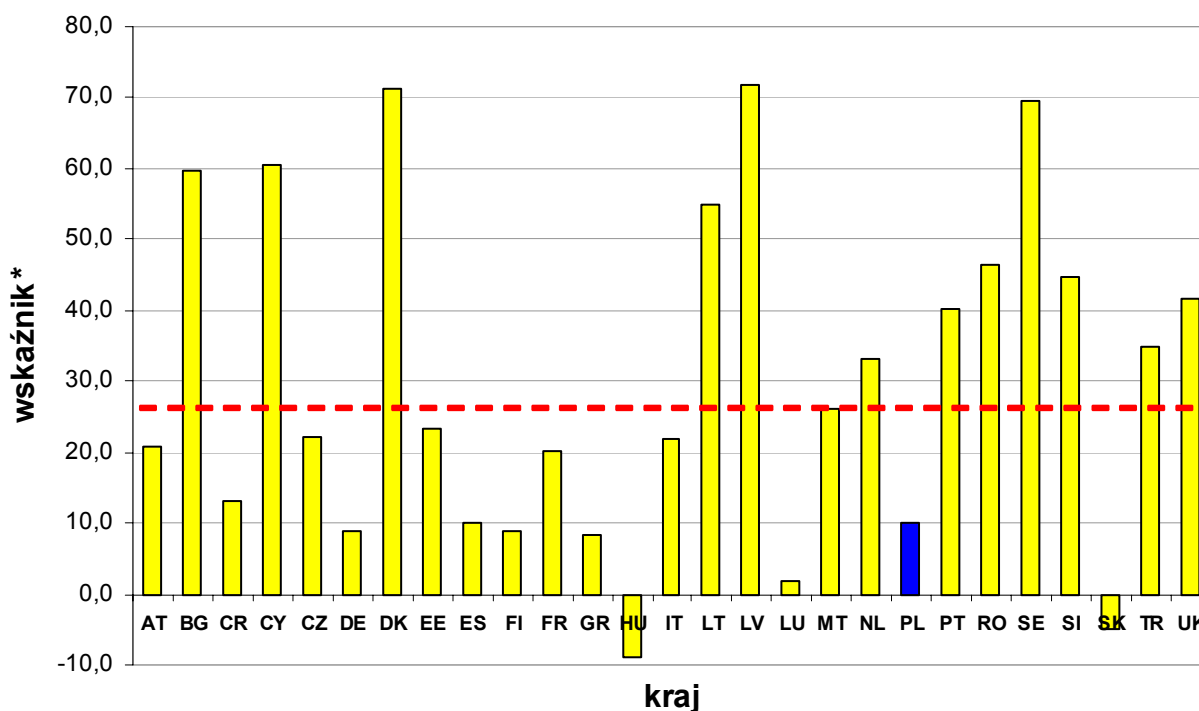
* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących wzrost nakładów inwestycyjnych w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi ich spadek

Analiza przewidywań firm co do inwestowania w nadchodzącym roku (wykres 17) wskazuje, iż najwyższe wskaźniki mają kraje w Europie Środkowej z grupy akcesyjnej: Cypr, który od 1 stycznia 2008r. wejdzie do „strefy euro”; Estonia, która wprowadziła nowe zasady CIT zachęcające firmy do reinwestowania zysków; Polska, w której przedsiębiorstwa wykorzystują dobrą koniunkturę i napływ funduszy strukturalnych z UE oraz Bułgaria i Rumunia, których firmy przygotowują się do otwartej konkurencji na jednolitym rynku od początku 2007 roku.

W tej grupie krajów odstają Czechy i Węgry, których wskaźniki są dużo niższe od średniej wszystkich krajów (pozioma przerywana linia).

Duże gospodarki krajów UE mają wskaźniki oscylujące wokół średniej. W niemieckiej gospodarce dźwigającej się z recesji stały się dwa przeciwstawne czynniki, jeśli chodzi o chęć do inwestowania: rosnący eksport zachęca firmy do inwestowania, podczas gdy wzrost podatku VAT od stycznia 2007 powstrzymuje firmy.

Wykres 18. WARUNKI DLA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

* Wskaźnik stanowi procentową przewagę firm w danym państwie przewidujących poprawę otoczenia biznesu w nadchodzącym roku nad firmami przewidującymi pogorszenie warunków prowadzenia firmy

Poprawiająca się koniunktura w Europie oraz dobre wyniki w eksporcie większości krajów europejskich, w tym dużych gospodarek, wpłynęły pozytywnie na nastroje, jak uwidacznia wykres 18. Najwięcej optymizmu mają przedsiębiorcy z Danii, Łotwy oraz Szwecji. Spośród dużych gospodarek UE, najlepsze nastroje wykazują przedsiębiorcy Wielkiej Brytanii.

Tylko na Węgrzech i Słowacji większość przedsiębiorców przewiduje pogorszenie warunków do prowadzenia biznesu (ujemne wskaźniki).

Nastroje polskich przedsiębiorców są znacząco niższe od średniej wszystkich krajów Europy i uległy znaczącemu pogorszeniu w stosunku do ubiegłego roku.

Europejski raport EUROCHAMBRES Economic Survey 2007 dostępny na stronie internetowej:

www.eurochambres.eu/activities/ees.shtml

Raport krajowy dostępny na stronie internetowej KIG :

www.kig.pl/integracja_badania.php

lub

w Biurze ds. Unii Europejskiej KIG

kgrzejszczyk@kig.pl

ablasiak@kig.pl

Tel. 22 630 98 37